

jao se u tzv. radionicama (Workshops), unutar kojih su manje skupine raspravljale o sljedećim temama: *Osiguravanje temeljnih prava, Budenje javnosti, Vođenje kampanje i lobiranje, Službe za pacijente i Prikupljanje sredstava.*

U kraćim izlaganjima predstavilo se 10 nacionalnih društava iz svijeta prikazujući neke karakteristike rada u svojim zemljama. Izmijenjena su iskustva u radu i stečene nove spoznaje, osobito od članova starijih društava, kao što su britansko i kanadsko, koji imaju dugogodišnje iskustvo. Naglasak u strategiji rada društava stavljen je na veće angažiranje pacijenata, organiziranje tzv. skupina za samopomoć (self-services groups), u kojima bi sami pacijenti izmjenjivali iskustva i osmišljavali program i rad udruga.

IOF je nagradio projekt Mađarskog društva za osteoporozu za organiziranje rada skupina za samopomoć. Također je nagrađen talijanski projekt za edukaciju trudnica o potrebi unošenja kalcija.

Tijekom konferencije upriličen je Public Education Day na kojem je bilo više od tisuću sudionika. Raspravljalo se o zdravstvenoj politici vezanoj za osteoporozu i mogućnostima za uspješniju prevenciju osteoporoze. U programu su sudjelovale i estradne zvijezde, između ostalih i Juliette Greco.

Na kraju treba istaknuti zavidnu organizaciju Kongresa koji se odvijao u velikom Internacionalnom kongresnom centru (ICC) u Berlinu. Broj sudionika – oko četiri tisuće iz cijeloga svijeta, potvrđuje veliko zanimanje suvremene medicine za osteoporozu. □

Prvi hrvatsko-izraelski simpozij s međunarodnim sudjelovanjem: Suvremena rehabilitacija u Hrvatskoj i Izraelu

Izvešuje: Katarina SEKELJ-KAUZLARIĆ

Prvi hrvatsko-izraelski simpozij s međunarodnim sudjelovanjem održan je u Varaždinskim toplicama od 9. do 11. rujna 1998.

Tema skupa bila je: "Suvremena rehabilitacija u Hrvatskoj i Izraelu", a organizatori su bili Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice i Lsheba Medical Center, Tel Hashomer, Izrael. Visoko pokroviteljstvo preuzeli su ministar zdravstva prof. dr. sc. Željko Reiner, Županija varaždinska i grad Varaždinske Toplice.

Sheba Medical Center i Specijalna bolnica u Varaždinskim Toplicama otpočeli su surađivati prije dvije godine tijekom Prvoga mediteranskog kongresa fizikalne medicine i rehabilitacije održanog u Izraelu. Godinama obostrano prikupljana iskustva, poglavito u rehabilitaciji žrtava rata i starijih osoba, nametnula su potrebu za održavanjem zajedničkog skupa. Odlučeno je da to bude bihospitalni simpozij s međunarodnim sudjelovanjem.

Govorni jezici simpozija bili su hrvatski i engleski sa simultanim prevođenjem.

Znanstveni odbor simpozija imao je težak zadatak odabira radova. Iskristalizirao se, ipak, bogat trodnevni program simpozija: 16 plenarnih predavanja vrsnih stručnjaka iz pojedinih oblasti, 57 usmenih izlaganja i 12 postera. Sažeci radova tiskani su u Zborniku sažetaka, koji se može dobiti posredstvom tajništva simpozija.

Kvalitetno prikazana, zanimljiva i sadržajna stručna izlaganja, od kojih su neka prvi put održana u Hrvatskoj, pratilo je 165 sudionika iz Izraela, Velike Britanije, Slovenije i Hrvatske.

Prvi radni dan simpozija počeo je uvodnim izlaganjima predsjednika prof. dr. sc. A. Ohryja i dr. med. S. Potrebiće o organizaciji, načinima financiranja i funkcioniranja zdravstvenih rehabilitacijskih sustava u Hrvatskoj i Izraelu. Tom je prigodom potvrđena sličnost dviju zemalja u populaciji, organizaciji rehabilitacije i primijenjenoj doktrini pri rehabilitaciji žrtava rata. Međutim, dvije zemlje razlikuju se po izdvajanjima za zdravstvo, načinu financiranja usluga u rehabilitaciji, kvaliteti opreme i primjeni tehnoloških dostignuća.

Tijekom prijepodneva prvoga radnog dana održana je sjednica posvećena rehabilitaciji nakon kraniocerebralnih ozljeda (KCO). Uvodna izlaganja održali su prof. dr. A. Ohry o rehabilitaciji nakon ozljede mozga u Izraelu, a dr. Ž. Bakran o rehabilitaciji istih ozljeda u Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju u Krapinskim Toplicama.

Dr. N. Kos iz Slovenije iznijela je njihov model rehabilitacije nakon KCO, što je pridonijelo mogućnosti usporedbe postupnika rehabilitacije. Dva zanimljiva izlaganja (dr. I. Dubroja i dr. S. Soldo) bila su posvećena velikim iskustvima i uspjesima hrvatskih liječnika u rehabilitaciji nakon ratnih penetrantnih kraniocerebralnih ozljeda. Potvrđena je i potreba stalnog praćenja bolesnika s tim ozljedama, najbolje putem nacionalnoga registra.

Timskom radu i komplikacijama tijekom rehabilitacije nakon KCO bila su posvećena izlaganja fizijatara (dr. Kovačić i dr. Bakran), psihologa (prof. Tršinski), logopeda (prof. Habus) i med. tehničara (Koščak, vmt).

Uvijek prisutan problem objektivizacije rezultata u rehabilitaciji pokušao je tom prigodom pojasniti dr. Adunsky, voditelj centra za gerijatrijsku rehabilitaciju, Sheba Medical Center, a na primjeru rehabilitacije starijih osoba nakon inzulta.

Popodnevna sjednica posvećena rehabilitaciji nakon ozljeda kralješnične moždine (OKM) započela je izvanrednim prikazima izraelskog (prof. Ohry), britanskog (dr. El Masry) i hrvatskog (prof. dr. Džidić) iskustva u organizaciji, provođenju i rezultatima rehabilitacije nakon OKM.

Kvaliteti tih izlaganja pridonosi i podatak da su prof. Ohry i dr. El Masry članovi uredništva službenog glasila IMSOP (International Medical Society of Paraplegia),

renomiranog mjesečnika "Spinal Cord".

Usljedio je niz izlaganja o epidemiologiji OKM i višegodišnjem iskustvu Specijalne bolnice V. Toplice, jedinog centra u Hrvatskoj koji se timski, sustavno i najdulje bavi rehabilitacijom nakon OKM (dr. Moslavac), te komplikacijama nakon OKM (dr. Filipan i dr. Džidić). Dr. Zeilig, voditelj polikliničke službe Sheba Medical Center iz Izraela tijekom svojeg izlaganja podsjetio je na važnost prevencije i ranog liječenja ozljeda ruku u osoba s paraplegijom.

Rehabilitaciji djece i mladih adolescenata u Specijalnoj bolnici V. Toplice, nakon sve učestalijih ozljeda kralješnične moždine bilo je posvećeno posebno izlaganje (dr. Čop).

Operativno liječenje stenoza spinalnog kanala, kao sve češći način liječenja degenerativnih promjena, napose vratne kralješnice, prikazao je doc. Buljat, a neke metode kineziterapije i tretman spastičnosti predstavili su fizioterapeuti Z. Hrženjak i M. Večerić.

Veoma važan dio rehabilitacije bolesnika nakon OKM, sestrinsku njegu i skrb, stručno i toplo, pojasnila je viša med. sestra D. Džidić.

Drugi radni dan započeo je sjednicom o rehabilitaciji ortopedskih bolesnika. Uvodničari, dr. Kauzlarić i dr. Siv-Ner opsežno, ali nadasve zanimljivo, naglasili su svu složenost i zahtjevnost te vrste rehabilitacije i konzervativnog tretmana. Usljedila su kvalitetna izlaganja autora iz Opatije (dr. Legović), Varaždinskih Toplica (Kuzmić, vft) i Tel Hashomera (dr. Adunsky) o rehabilitaciji nakon ugradnje endoproteza kuka, te autora iz Zagreba (doc. Kovač) o operativnom liječenju i rehabilitaciji teških torakalnih skolioza.

U nastavku je održana sjednica o rehabilitaciji nakon amputacije udova koju su započeli veoma zanimljivi uvodničari prim. Jelić i dr. Azaria svojim detaljnim prikazima postupka, problema i rezultata rehabilitacije nakon amputacije u Hrvatskoj i Izraelu. Važno je napomenuti da doktrinarno, tehnološki i stručno nema razlika u pristupu u te dvije države. Zatim su prikazana brojna iskustva u toj vrsti rehabilitacije.

Prim. I. Kovač govorila je o funkcionalnim mogućnostima i analizi ravnoteže i hoda na stabilometrijskoj platformi. Dr. Grgurev iznio je podatke o primjeni proteza donjih udova na području Splita. Dr. Burnać govorila je o iskustvima u rehabilitaciji ranjenika s amputacijom gornjih udova. Dr. Azaria zorno je prikazao nekoliko komplikacija u rehabilitaciji stopala dijabetičara.

Na probleme u invalidskom sportu Hrvatske, koji su nažalost brojni i često subjektivno uvjetovani, ukazao je kinezioterapeut Kudrna, vft.

Drugi radni dan nastavljen je popodnevnom, veoma zanimljivom i oštrom raspravom i bogatom sjednicom na temu Rehabilitacija nakon traume s posebnim osvrtom na ozljede kralješnice. Nakon uvodnog izlaganja prof. Nankovića o ozljedama kralješnice, njihovom kirurškom zbrinjavanju i rehabilitaciji, prof. Ohry naveo je poučne pri-

mjere grešaka pri dijagnostici i liječenju nakon OKM. O liječnju trzajne ozljede vratne kralježnice, uvijek intrigantnoj temi, govorio je dr. Kejla. Svoje iskustvo o rehabilitaciji prijeloma liječenih vanjskim fiksatorima iznio je dr. Šakić. Veoma zanimljivo, ali provokativno izlaganje uz jedinstven kompjutorski prikaz, održao je dr. Cesarec o traumatskoj hemipelvektomiji, kao ratnoj ozljedi zbrinutoj u OB Varaždin, a kasnije rehabilitiranoj u nekoliko rehabilitacijskih centara.

Poliklinički tretman, kao sve češći oblik rehabilitacije, imao je zaseban termin. Dr. Zeilig (Izrael) slikovito je predočio svoja iskustva kao voditelj Klinike za ambulatnu rehabilitaciju i dnevnu skrb pri Shea Medical Center. Doc. Bobinac-Georgievski u svom izlaganju naglasila je značenje definiranja potreba i ciljeva u rehabilitaciji.

Iskustva liječnika iz Hrvatske u odnosu na poliklinički rad u fizikalnoj medicini i rehabilitaciji iznijela je, kroz svoja iskustva, voditeljica poliklinike u SB Varaždinske Toplice (dr. Sekelj-Kauzlaric).

Nekolicina radova bila je posvećena rehabilitaciji nakon trzajnih ozljeda vrata u ambulatnim uvjetima (dr. Babić, dr. Lonžarić)

Prikazi rehabilitacijskih modela u gerijatriji Izraela (dr. Adunsky) i Hrvatske (dr. Sekelj-Kauzlaric) trećega radnog dana izazvali su veliko zanimanje s obzirom na sve veću potrebu samostalnog razvoja te vrste rehabilitacije. Ta su nastojanja podržali su i drugi predavači (dr. Kehler, dr. Frlan-Vrgoč, te viša med. sestra Međimurec).

Simpozij je završio trećega radnog dana u ranim popodnevrim satima prikazom rehabilitacije u reumatologiji, te drugim specifičnim bolestima i stanjima.

Doc. dr. Jurković održao je iscrpno uvodno izlaganje o specifičnostima rehabilitacije u reumatološkim bolestima, a dr. Slijepčević podsjetila je na mogućnosti primjene elektroanalgetskih metoda pri reumatskim tegobama.

Voditelj Klinike za komplementarnu medicinu, Shaba Medical Center, dr. Siev-Ner, zaintrigirao je nazočne izlaganjem o refleksoterapiji u bolesnika oboljelih od multiple skleroze.

Zanimljiv i iznimno koristan doprinos temama i radu simpozija dali su psihijatri dr. Horvat (Hrvatska) i dr. Oravec (Slovenija), te psiholog prof. Kovačić-Vuger (Hrvatska).

Općem ugođaju Simpozija veoma su pridonijeli renomirani izlagači opreme lijekova svojom bogatom izložbom u lijepo uređenim prostorima hotela "Minerva". Atraktivnost prostora potvrđena je i predstavljanjem bogatih sadržaja iz kulturno-zabavnog programa koji je pratio skup.

Na kraju, organizatori Prvoga hrvatsko-izraelskog simpozija, SB Varaždinske Toplice i Sheba Medical Center, zakazali su susret u Tel Avivu (Izrael) godine 2000., nadajući se da će sastanci medicinskih stručnjaka dviju zemalja postati tradicionalnima. □